

2021

Правила охорони здоров'я і життя на фермерському господарстві

Правила охорони здоров'я і життя на фермерському господарстві

Варшава 2021

© Каса аграрного соціального страхування 2021

Бюро превенції

ал. Неподлеглосці 190, 00-608 Варшава,

Тел.: +48 22 592 64 10

E: bp@krus.gov.pl

www.krus.gov.pl

Зміст

Лист Голови Каси аграрного соціального страхування (KRUS)	5
Організація праці	7
Середовище фермерського господарства	7
Психофізичний стан фермера	8
Організація праці	9
Протипожежний захист	10
Захист навколишнього природного середовища	10
Експлуатація тракторів, машин та іншого сільськогосподарського обладнання та знарядь	11
Експлуатація електричного обладнання та установок	13
Сільськогосподарський транспорт	14
Використання небезпечних та шкідливих хімічних речовин	15
Засоби захисту рослин	15
Паливо, дизельне паливо, бензин, мастила, розчинники	17
Штучні добрива	17
Догляд за домашніми тваринами	17
Профілактика зоонозів	18
Висотні та земляні роботи	19
Заготівля та переробка деревини	21
Порядок дій у разі виникнення нещасного випадку при виконанні сільськогосподарських робіт	23

ГОЛОВА
КАСИ АГРАРНОГО СОЦІАЛЬНОГО
СТРАХУВАННЯ

Александра Гадзік

Варшава, грудень 2020 р.

Шановні Фермери,

представляю вам оновлені Правила охорони здоров'я та життя на фермерському господарстві, розроблені за погодженням з Радою соціального страхування фермерів, Міністром сільського господарства та розвитку села, Міністром сім'ї та соціальної політики та Міністром охорони здоров'я, для ознайомлення і застосування. У цьому документі містяться рекомендації щодо сільськогосподарського обладнання, захисту людей, які на ньому працюють, та способів виконання робіт, пов'язаних з сільськогосподарською діяльністю, використання яких знижує ризик виникнення нещасних випадків на виробництві в сільському господарстві та сільськогосподарських професійних захворювань.

Потреба оновлення правил стала результатом аналізу, проведеного Касою щодо причин та обставин виникнення нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у сільському господарстві, а також значних змін в аграрному секторі, які відбулися після вступу до ЄС. Включення Польщі до єдиного європейського ринку призвело до низки суттєвих змін у технології сільськогосподарського виробництва та модернізації фермерських господарств, у т.ч. модернізації інфраструктури та машинного парку. Частина раніше виявлених загроз на фермах була ліквідована, але з'явилися нові, які були враховані в цій розробці.

Каса протягом багатьох років показує сільським жителям приклади простих, безкоштовних методів мінімізації ризику виникнення нещасних випадків та заохочує фермерів усувати загрози та застосовувати рішення, які покращують комфорт і безпеку праці. Профілактичні заходи Каси, спрямовані на зменшення кількості нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, що полягають у поширенні Правил охорони здоров'я та життя на фермерському господарстві та знань про ризик виникнення нещасних випадків, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, сприяли зменшенню на 80% кількості зареєстрованих нещасних випадків, а також зменшенню кількості нещасних випадків зі смертельним наслідком та зниженню коефіцієнта нещасних випадків, тобто кількості нещасних випадків на 1000 застрахованих у KRUS, з 24,6 у 1993 році до 8,5 у 2019 році.

Підвищення безпеки праці індивідуальних фермерів - це зокрема: результат багаторічного впливу Каси та інших установ і громадських організацій на інформованість сільських жителів, а також постійного моніторингу загроз для фермерських господарств та негайного реагування на них. Польща є чудовим прикладом того, що систематичні превентивні дії дають чудові результати. Я переконаний, що щоденне застосування оновлених Правил охорони здоров'я і життя на фермерському господарстві зробить вас здоровішими та безпечнішими у вашому місці проживання та праці.

Голова
Каси аграрного соціального страхування
(-) Александра Гадзік

за погодженням з

Міністром сільського господарства
та розвитку села
(-) Гжегож Пуда
Міністром сім'ї та соціальної політики
(-) Марлена Малаг

Міністром здоров'я
(-) Адам Недзельскі
Головою
Ради соціального страхування фермерів
(-) Ельжбета Мізьолек

Організація праці

Середовище фермерського господарства

1. Відокремити житлову частину ферми від виробничої таким чином, щоб діти та сторонні люди не могли ввійти на її територію без відома фермера. Виділити місце для дитячих ігор та сімейного відпочинку. По можливості, слід також організувати окремий вхід до виробничої частини.
2. Захистити середовище фермерського господарства від доступу сторонніх осіб, а також від диких та безпритульних тварин.
3. Для домашніх тварин (наприклад, собак, птахів) відокремити та обгородити відповідні вольєри, не допускаючи потрапляння тварин за межі відокремленої зони.
4. Дбати про чистоту та порядок на подвір'ї фермерського господарства, визначати та укріплювати шляхи сполучення, вирівнювати або розмічати нерівності місцевості, а також забезпечувати відведення дощових вод та належне освітлення. Посипати слизькі місця золою, гравієм або піском.
5. Забезпечити фермерське господарство електрогенератором, який забезпечить безперервність технологічних процесів у випадку збою та перебоїв у подачі електроенергії.
6. Належним чином вирівняти подвір'я, щоб дощова вода вільно стікала за межі території. Воду з дахів будівель слід скеровувати в резервуари з системою водостоків і труб, а потім використовувати для протипожежного захисту та поливу.
7. Колодязі, резервуари, канали та інші технологічні отвори повинні бути закриті щільними кришками або захисними перегородками. Резервуари більшого розміру, наприклад для побутових стоків або гноївки, повинні бути огорожені огорожею з входом, що закривається.
8. Господарські будівлі, тваринницькі приміщення, гаражі, сараї та інше:
  - а) повинні мати ефективні електротехнічні та грозозахисні системи, виконані та обслуговувані кваліфікованим спеціалістом;
  - б) двері в тваринницьких і господарських приміщеннях повинні бути обладнані елементами захисту від автоматичного закривання;
  - в) якщо це можливо, необхідно видалити існуючі пороги в будівлях, а якщо це неможливо – позначити їх, а також низькі перемички, використовуючи відповідні попереджувальні кольори (наприклад, діагональні чорні та жовті смуги); не використовувати пороги у новозбудованих тваринницьких приміщеннях;

- г) сходи і пандуси повинні бути обладнані поручнями або бар'єрами для запобігання падіння з висоти;
- д) у тваринницьких приміщеннях і гаражах необхідно забезпечити достатнє рівномірне освітлення та вентиляцію; вимикачі світла та вентиляції повинні бути розміщені біля кожного входу;
- е) тваринницькі та господарські приміщення повинні бути обладнані аптечками та підручним пожежогасним обладнанням, а місця їх зберігання мають бути належним чином позначеними та легкодоступними;
- є) у тваринницьких приміщеннях з підсобними горищами, отворами в перекриттях і стінах для скидання корму та соломи, слід захищати перилами, що складаються із захисних поручнів, розміщених на висоті не менше 1,1 м та бар'єрних балок, висотою не менше 0,15 м, рахуючи від рівня стелі горища; посередині висоти, між поручнями і бар'єрною балкою має бути проміжне огородження або простір повинен бути заповнений таким чином, щоб запобігти випаданню;
- ж) у тваринницьких приміщеннях, де наявні доїльні зали з доїльними каналами, на шляхах сполучення, що особливо піддаються впливу води чи фекалій тварин, а також на сходах слід використовувати поручні чи бар'єри, а також антиковзальні покриття; у випадку наявності зміни рівня поверхні, слід розмістити інформацію про небезпеку, тобто «увага підвищення» або «увага перепад висоти»;
- з) слід запобігати доступу домашніх тварин в тваринницькі приміщення і періодично здійснювати дезінфекцію та дезінсекцію, а при необхідності також дератизацію;
- и) вертикальні (настінні) люки на горища повинні мати ручки для кріплення драбини, що полегшують безпечний вхід і вихід; також слід встановити відкидний бар'єр, щоб захистити працюючого на горищі від падіння з висоти;
- і) для гігієнічних і санітарних цілей приміщення або його частина має бути забезпечено доступом проточної води та засобів для дезінфекції рук;
- ї) необхідно відокремити та визначити місце для зберігання небезпечних матеріалів.

Психофізичний стан фермера

1. Роботи на фермі повинні виконувати дорослі, здорові та належно кваліфіковані (у разі певних видів діяльності, задокументованих відповідними сертифікатами) особи.
2. Виконувана робота повинна відповідати здібностям і стану здоров'я людини, а її час і темп – підлаштовуватися під індивідуальні схильності. Під час роботи слід робити перерви на відпочинок і відновлення.

3. Не слід виконувати роботи після вживання алкоголю або інших речовин зі схожими властивостями.
4. При прийомі ліків необхідно дотримуватися вказівок лікарів і рекомендацій, що містяться в інструкції, яка додається. Якщо препарат впливає на психофізичний стан або виникають проблеми з концентрацією уваги, втома чи сонливість, викликані іншими причинами, не слід здійснювати експлуатацію машин та обладнання, працювати на висоті та з тваринами.
5. По можливості слід регулярно перевіряти стан свого здоров'я і дотримуватися рекомендацій лікарів.

Організація праці

1. Роботи на фермерському господарстві слід планувати заздалегідь, щоб уникнути їх накопичення і супроводжуючого поспіху, а також передбачити перерви на відпочинок і регулярне споживання їжі та напоїв протягом робочого дня.
2. Використовуйте робочий одяг та взуття, а також засоби індивідуального захисту, що захищають від шкідливих чинників робочого середовища, таких як:
  - а) шум - засоби захисту органів слуху: навушники або беруші;
  - б) хімічні речовини - захисний одяг, захисне взуття, рукавички та окуляри, а також маски, захисні напівмаски зі змінними фільтруючими або поглинаючими вставками;
  - в) висока температура та відблиски під час зварювання - зварювальні щитки та каски або захисні окуляри, захисний фартух, відповідні рукавиці та взуття;
  - г) подразнюючий або алергенний пил - маски, фільтруючі напівмаски та захисні окуляри.
3. У спекотну погоду захищайте організм від надмірного сонця і споживайте багато рідини.
4. Під час виконання колективних робіт (за участю мін. 2 осіб) повинен бути встановлений чіткий спосіб комунікації.
5. Щоб уникнути монотонності та перевантаження опорно-рухового апарату, протягом робочого дня необхідно максимально планувати різноманітну роботу.
6. Під час підймання та перенесення вантажів дотримуйтеся певних стандартів, характерних для жінок і чоловіків, а саме:
  - а) при постійній роботі відповідно:
    - 12 кг для жінок,
    - 30 кг для чоловіків,
  - б) при епізодичній роботі відповідно:
    - 20 кг для жінок,
    - 50 кг для чоловіків.

7. Забезпечте фермерське господарство допоміжним транспортним обладнанням (візки, тачки, підйомники тощо) та ефективними інструментами, необхідними для постійної експлуатації машин та обладнання, що використовуються у господарстві.

Протипожежний захист

1. Об'єкти повинні бути обладнані переносними або мобільними вогнегасниками, які відповідають вимогам польських стандартів, що є еквівалентними європейським стандартам (EN). Вид вогнегасників повинен бути пристосований до гасіння тих класів пожеж, які можуть виникнути на об'єкті.
2. Приміщення, в яких зберігаються легкозаймисті та особливо легкозаймисті речовини, повинні бути належним чином позначені та обладнані відповідним підручним пожежогасним обладнанням, тобто вогнегасниками, ящиками з піском, протипожежними покривалами.
3. Обладнати місця для обмолоту, скиртування та комбайнування вогнегасниками, а при необхідності – обладнанням для виготовлення ременів, що обмежують поширення вогню.
4. Рослинну продукцію слід зберігати таким чином, щоб виключити її самозаймання.

Захист навколишнього природного середовища

1. Запобігати ризику забруднення води добривами, засобами захисту рослин, паливом та іншими речовинами, що використовуються у сільськогосподарському виробництві, тобто зберігати їх у герметичних резервуарах та дотримуватися необхідної відстані місць зберігання від водозаборів та водотоків.
2. Створити буферну зону, насадивши лісосмути і лісонасадження навколо житлових будинків і ферми.
3. Категорично забороняється спалювати рослинність на луках, пасовищах, стерні, пустах, канавах і очеретах.

4. Комунальні відходи слід збирати в пристосовані резервуари, які повинні утримуватися в належному технічному та санітарному стані. Відходи та рідкі відходи слід передавати відповідним службам у спосіб, що відповідає чинним нормам.
5. Фермерське господарство повинно бути під'єднане до існуючої системи каналізації або обладнане безсточним герметичним резервуаром для рідких відходів, або очисною спорудою для побутових стоків.

Експлуатація тракторів, машин та іншого сільськогосподарського обладнання та знарядь

1. Використовувана сільськогосподарська техніка повинна бути маркована знаком CE, мати декларацію відповідності чинним нормам та інструкцію з експлуатації польською мовою.
2. Безпосередню експлуатацію сільськогосподарської техніки можна довіряти тільки особам, яким відомий спосіб її експлуатації, описаний в інструкції з експлуатації, попереджувальні та інформаційні знаки, і які ознайомлені з чинними правилами безпеки та гігієни праці в сфері їх експлуатації.
3. Під час експлуатації сільськогосподарської техніки слід носити одяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту, адаптовані до наявних небезпек. Одяг повинен щільно прилягати до тіла і забезпечувати свободу рухів; він не повинен мати звисаючих або виступаючих елементів.
4. Рухомі частини сільськогосподарських машин і пристроїв, що використовуються для їх приводу, а саме шківів, ременів, шестернів, приводні ланцюги, шарнірно-телескопічні вали, шарніри, ножі кормозбиральників і подрібнювачів та інші подібні пристрої, розташовані на висоті до 2,5 м від рівня підлоги, повинні бути захищені у спосіб, що забезпечує їх безпечну експлуатацію. Шарнірно-телескопічні вали повинні бути захищені по всій довжині та оснащені ланцюгами для стабілізації кришки.
5. Кришки та інші захисні пристрої не можна демонтувати, а під час роботи машини або її приводного пристрою - встановлювати, відкривати або знімати.
6. Коли машини, що супроводжують трактор, простоюють, вимкніть вал відбору потужності.
7. Коли тяговою силою, що приводять в рух машину, є коні, ремонт і тому подібні дії слід здійснювати тільки після їх випрягання.

8. Перед запуском машини необхідно перевірити правильність її роботи, тобто роботу окремих вузлів і пристроїв, а також стан з'єднань і захисних кожухів. Машини слід змащувати в місцях, зазначених в інструкції з експлуатації.
9. Перед початком виконання будь-яких робіт з технічного обслуговування, ремонту, регулювання або очищення машини вимкніть привід і дочекайтеся зупинки його рухомих частин.
10. Агрегацію та від'єднання машин від трактора повинен виконувати водій.
11. При відчепленні машин, що використовуються для транспортування (наприклад, причепів, цистерн для води), захистіть їх від перекочування, підклавши під колеса клини, особливо якщо машини відчеплені на схилах або нерівній поверхні.
12. Перед початком ремонту підвішеного на тракторі обладнання опустіть його на землю або на відповідну підставку, а потім знерухомте двигун трактора, вийміть ключ із замка запалювання та затягніть стоянкове гальмо.
13. Забороняється з'єднувати привідні ремені заклепками, проводами, гвинтами або використовувати інші не призначені для цього з'єднання.
14. Болт, що з'єднує гак машини чи інструмент із тяговою балкою сільськогосподарського трактора, слід захистити від випадання за допомогою відповідної заглушки чи засувки.
15. Перед запуском машини перевірте, чи у зоні дії приводних пристроїв або робочих вузлів немає людей або залишених інструментів, наприклад, гайкових ключів, молотків.
16. Під час роботи машини забороняється сходити, підніматися, стрибати на машину або з неї, ставати на дишлі, гаках та рамах машини.
17. Забороняється перебувати між трактором (тяговим зусиллям) і функціонуючою машиною під час роботи агрегату та під час простою, якщо двигун не зупинений.
18. Після кожної зупинки трактора і пов'язаної з ним машини водій перед тим, як зійти з сидіння, повинен вимкнути привід валу відбору потужності, вимкнути двигун і затягнути ручне гальмо.
19. Не використовуйте двигуни та трактори для руху сільськогосподарської техніки, яка не призначена для цього.
20. Дотримуйтесь запобіжних заходів, вставляючи та виймаючи косу з косильного пристрою. Після зняття коси з косильного пристрою косу необхідно зберігати в спеціальному захисному пристрої.
21. Перед початком ремонту, що виконується під піднятим вантажним ящиком причепа, ящик необхідно додатково закріпити від самовільного падіння.
22. Якщо необхідно поповнити запас повітря в колесі, щоб запобігти удару можливим спрацьовуванням кріпильного кільця шини, станьте поруч з ним і переконайтеся, що поряд з шиною, яка накачується, немає інших людей. Крім того, слід контролювати рівень тиску в шині і не перевищувати допустиме значення.

23. Колісні трактори, що працюють на схилах, повинні бути обладнані безпечними кабінами або захисними каркасами.
24. Під час роботи з пристроями з рухомими робочими елементами (різання, дроблення, подрібнення) слід категорично уникати маніпуляцій руками поблизу них, а переміщати подрібнений матеріал можна лише за допомогою дерев'яних штовхачів і лопаток, пристосованих для цієї мети.

Експлуатація електричного обладнання та установок

1. Електричні установки та обладнання слід використовувати за призначенням, відповідно до вказівок виробника та інструкції з експлуатації.
2. Забороняється самостійно вносити будь-які зміни, а також робити тимчасові підключення.
3. Ремонт електричної установки повинні виконувати кваліфіковані працівники.
4. Електричні кабелі слід підключати тільки за допомогою розеток і штепсельних вилок. Ізоляція кабелю не повинна бути пошкоджена (тріснути, порізана).
5. Після зарядки стартерних свинцево-кислотних акумуляторів слід встановлювати їх у транспортні засоби (трактори, автомобілі та самохідні машини) після закінчення часу їх повної дегазації, зазначеного в інструкції з експлуатації.
6. Використовуйте електроустановку із захистом від залишкового струму та перевантаження.
7. Переносні джерела електричного освітлення слід живити безпечною напругою, тобто не вищою за 24 В.
8. При роботі з машинами та приладами, обладнаними електродвигунами, у вологих приміщеннях, використовуйте герметичні кабелі, штепсельні вилки та розетки, що дозволяють використовувати занулення або заземлення.
9. У випадку триваліших перерв у роботі електродвигунів перед їх повторним запуском перевірте правильність з'єднань нульових провідників у розетках і вилках.
10. Електродвигуни, вимикачі і вмикачі, гнізда запобіжників, точки освітлення, розподільні щити та інші електричні з'єднання повинні бути захищені від пилу, вологи, дизельного палива, газів та інших факторів, які можуть спричинити ураження електричним струмом.
11. Захищати електричні кабелі, розташовані на поверхні дворів та шляхів сполучення від механічних пошкоджень та порізів.

Сільськогосподарський транспорт

1. Особи, які керують тракторами, самохідними сільськогосподарськими машинами та тракторами з навісними, напівнавісними та причіпними сільськогосподарськими машинами та знаряддям, а також іншими транспортними засобами, повинні мати відповідну кваліфікацію та дотримуватися правил дорожнього руху.
2. Перевезення пасажирів може здійснюватися лише спеціальним або пристосованим для цього транспортним засобом. Кількість перевезених пасажирів не може перевищувати кількість місць, вказаних в свідоцтві про реєстрацію.
3. Забороняється перевозити як людей, так і важкі або гострі предмети на транспортованому зібраному урожаї та інших вантажах.
4. Підіймання та спускання з причепів або вантажівок, не обладнаних стаціонарними драбинами або сходами, слід здійснювати за допомогою драбини, що перевозиться на причепі або возі.
5. Трактор і причіп повинні завжди мати функціональну та видиму світлову сигналізацію та трикутник, що вирізняє транспортний засіб, який повільно рухається, а також мати діючі технічні огляди та страхування цивільної відповідальності.
6. Вантаж не повинен перевищувати допустиму загальну масу або допустиму вантажопідйомність транспортного засобу. Вантаж на транспортний засіб розміщується таким чином, щоб:
він не перевищував допустимі навантаження вісі транспортного засобу на дорозі;
  - а) він не порушував стійкості транспортного засобу;
  - б) він не заважав керуванню транспортним засобом;
  - в) він не обмежував видимості дороги і не закривав ліхтарів, сигнальних пристроїв, номерних знаків чи інші табличок або знаків, якими обладнано транспортний засіб.
7. Об'ємні матеріали, такі як солома або сіно, слід розміщувати на причепі так, щоб вони не заважали руху транспортного засобу під час транспортування (максимальна висота – 4 м від землі, а ширина – 2,55 м).
8. Сипучий вантаж слід поміщати тільки в герметичний вантажний ящик, додатково закріплений відповідними шторами, що запобігають висипанню вантажу на дорогу.

9. Перевезення тварин повинно відбуватися в спеціально пристосованих транспортних засобах (причепях, напівпричепях), що забезпечують комфорт перевезених особин.
10. При транспортуванні довговимірних речей задню сторону причепа слід зняти або закріпити таким чином, щоб вона не закривала задні фари, і позначити кінець вантажу.
11. Забороняється розміщувати усередині та зовні транспортного засобу будь-які виступаючі гострі частини чи предмети, які можуть спричинити травми пасажирів транспортного засобу та інших учасників дорожнього руху.

Використання небезпечних та шкідливих хімічних речовин

Засоби захисту рослин

1. Роботи, що вимагають контакту із засобами захисту рослин, не можуть виконувати: діти та підлітки віком до 18 років, вагітні жінки, люди, які страждають захворюваннями нервової системи, епілепсією, туберкульозом, захворюваннями шлунково-кишкового тракту, печінки, нирок, мають психічні захворювання, а також алкогольну залежність.
2. Роботу із засобами захисту рослин не можна починати на голодний шлунок і після вживання алкоголю напередодні та/або в день виконання робіт.
3. Люди, які використовують засоби захисту рослин та проводять обробку, повинні пройти відповідну підготовку, підтверджену чинним сертифікатом або іншим документом, що підтверджує дозвіл на використання пестицидів.
4. Засоби захисту рослин слід застосовувати відповідно до маркування виробника та таким чином, щоб не створювати загрози здоров'ю людей і тварин, навколишньому середовищу, у тому числі не допускати скидання цих речовин на нецільові території та об'єкти. Крім того, їх використання слід планувати, коли на території, охопленій обробкою, не будуть перебувати люди.
5. Забороняється перевозити людей, тварин, продукти харчування, сільсько-господарську продукцію та корми разом із засобами захисту рослин.
6. Розвантаження транспортних засобів захисту рослин слід проводити в місцях з утрamboваною поверхнею, щоб уможливити збирання можливих розливів або дисперсій із застосуванням абсорбуючих матеріалів.

7. Склад засобів захисту рослин

- а) повинен знаходитися подалі від житлових і тваринницьких приміщень, stodol, зерносховищ та інших складів, а також подалі від колодязів і водозаборів, бути недоступним для дітей та сторонніх/третіх осіб;
- б) повинен мати непроникну поверхню покриття, що легко миється, дозволяє ретельно і швидко видалити засіб у разі його розливання або розсипання, а також власну механічну вентиляцію та освітлення, що вмикаються ззовні;
- в) по можливості повинен бути обладнаний беззливною системою стоків з обладнанням для нейтралізації стічних вод;
- г) повинен мати ефективну електроустановку, бажано газо- і пилонепроникну;
- д) засоби захисту рослин повинні зберігатися в оригінальній упаковці з маркуванням виробника, при температурі, вказаній на етикетці, і таким чином, щоб уникнути контакту з харчовими продуктами та кормами;
- е) Засоби захисту рослин не повинні зберігатися в заміній упаковці, крім того, вони повинні бути захищені від випадкового доступу та споживання людьми або тваринами.

8. Запобіжні заходи до, під час та після обробки:

- а) робочу рідину слід готувати в місці, де ризик забруднення ґрунтових, підземних і поверхневих вод мінімальний;
- б) в зоні обробки слід визначити чутливі об'єкти та зберегти охоронні зони;
- в) необхідно запобігти занесенню препарату на ділянки, не охоплені обробкою;
- г) під час усіх заходів, пов'язаних з обробкою, слід використовувати відповідний захисний одяг та засоби індивідуального захисту згідно з інструкцією та вимогами, вказаними на етикетці, розміщеній на упаковці засобу захисту рослин;
- д) під час виконання обробки забороняється їсти, пити і палити сигарети;
- е) не слід залишати немитий обприскувач з невикористаною робочою рідиною - залишки, що залишилися після обробки, розсипати на обприскуваному полі способом, зазначеним в інструкції на етикетці;
- є) роботи, пов'язані з миттям та промиванням бака обприскувача та рідинної системи, слід проводити на безпечній відстані – не менше 30 м – від колодязів, водойм і водотоків, каналізаційних камер та зон, чутливих до забруднення;
- ж) порожню упаковку після ретельного промивання слід повернути продавцеві, у якого був придбаний засіб, або, якщо це дозволяє етикетка, його можна трактувати як побутові відходи;
- з) після закінчення роботи зняти одяг і білизну, ретельно вимити руки і обличчя теплою водою з милом, а потім все тіло; захисний одяг не можна прати разом з домашнім одягом;
- и) слід дотримуватись пільгового періоду після використання препарату.

Паливо, дизельне паливо, бензин, мастила, розчинники

1. Паливо, що використовується на фермерському господарстві, повинно зберігатися в спеціально пристосованих резервуарах з вогнезахисних матеріалів, які розряджають статичну електрику, оснащених герметичними кришками і захищених від розбивання, пошкодження або руйнування.
2. Зберігання дизельного палива для власних потреб користувача допускається в двостінних наземних резервуарах ємністю до 5000 л, що відповідають вимогам протипожежних правил.
3. Розчинники повинні зберігатися в оригінальній упаковці в гаражних приміщеннях і майстернях з обмеженим доступом дітей і сторонніх осіб.
4. Легкозаймисті та особливо легкозаймисті речовини слід захищати від дії відкритого вогню, сонця та електростатичних розрядів.

Штучні добрива

1. Штучні добрива слід зберігати в закритому, безпечному місці, яке захищає продукт від впливу атмосферних умов (сонце, дощ тощо) та доступу сторонніх осіб.
2. Сипучі продукти, які можуть вступати в реакцію один з одним, наприклад, сечовина, не слід зберігати поруч з нітратними добривами. Зберігайте вапно окремо від добрив.
3. Рідкі добрива слід зберігати відповідно до рекомендацій виробника. Також слід обмежити висоту стосів продуктів, що зберігаються.

Догляд за домашніми тваринами

1. Роботи з догляду за домашніми тваринами повинні виконуватися здоровими дорослими людьми, які володіють знаннями про поведінку тварин і безпечне поводження з ними.
2. Необхідно використовувати робочий одяг та засоби індивідуального захисту для захисту від загроз, які становлять тварини.
3. При догляді за тваринами, які утримуються у відкритій системі, та під час їх випасу в умовах, коли існує ризик укусів кліщів, необхідно забезпечити закриті взуття, щільний захисний одяг світлого кольору, що закриває ноги та руки, головний убір, репелентні засоби та засоби для захисту від енцефалітичних кліщів - пройти відповідні захисні щеплення.
4. Догляд, селекційні та ветеринарні процедури на великих тваринах слід проводити після застосування іммобілізуючих засобів.

5. Під час роботи з тваринами не можна:
  - а) вживати алкоголь, вживати наркотичні або психотропні речовини, курити тютюн;
  - б) підходити до тварин, не повідомляючи їм про свою присутність;
  - в) робити різкі рухи, які можуть налякати тварин;
  - г) бити, морити голодом і переслідувати тварин.
6. У приміщеннях, призначених для утримання тварин слід:
  - а) підтримувати чистоту та порядок;
  - б) забезпечити належну температуру, вологість і циркуляцію повітря;
  - в) запобігати появі грибка на стінах і стелях;
  - г) забезпечити освітлення та вентиляцію, що дозволяє безпечно виконання робіт, пов'язаних з доглядом за тваринами;
  - д) визначити безпечні місця для зберігання машин, обладнання, інструментів та захисного одягу.
7. Щоб вести тварин, використовуйте ланцюги, шнури та мотузки, які, якщо їх тягне тварина, не призведуть до травм рук або інших травм; ні в якому разі не обмотуйте ними руки.
8. Якщо необхідно вивести небезпечних тварин за межі місця їх утримання, їх виводять окремо і використовують міцний спосіб тримання відповідно для:
  - а) жеребців - вуздечку або вудило;
  - б) кобил - недоуздок або вуздечку;
  - в) кнурів і свиноматок - спеціальну клітку на колесах;
  - г) биків віком до 12 місяців - прив'язь і страхування іншою особою;
  - д) старших биків - металевий брусок довжиною близько 1,5 м, прикріплений до носового кільця.
9. Електричний паркан пасовища має бути позначений попереджувальними табличками так, щоб його було видно також людям, які не працюють з тваринами.
10. Перевозити тварин необхідно в транспортних засобах, спеціально призначених для цієї мети. Супроводжуючі особи зобов'язані перебувати у відокремленому від тварин місці, забезпечуючи їх безпеку.
11. Завантаження тварин повинно здійснюватися за допомогою відповідних пандусів, платформ або помостів

Профілактика зоонозів

1. У випадку укусу або травмування тваринами або поранення предметами, забрудненими фекаліями тварин, екскрементами, виділеннями, біологічними рідинами або ґрунтом, рану слід негайно знезаразити і накласти відповідну пов'язку, а також надати медичну допомогу.
2. При контакті з хворими особинами користуйтеся захисним одягом, засобами індивідуального захисту та, при необхідності, іншими запобіжними заходами.

3. Необхідно суворо дотримуватися правил особистої гігієни, частого миття та дезінфекції рук.
4. Використовуйте дезінфікуючі засоби для негайної дезінфекції.
5. Виділіть місце для зберігання дезінфікуючих засобів та місце, що забезпечує належні умови для зберігання ветеринарних лікарських засобів, захищене від доступу сторонніх осіб.
6. Здійснюйте регулярні дезінфекційні, знезаражувальні та дератизаційні заходи.
7. Люди, які працюють з тваринами, повинні бути вакциновані.
8. На фермі слід виділити приміщення для ізоляції агресивних або хворих тварин.
9. У випадку епізоотичної небезпеки слід захистити всі входи/виходи, в'їзди/виїзди фермерського господарства дезінфікуючими килимками.
10. Уникайте контакту сторонніх осіб з тваринами. Біля входів до будівель, де утримуються тварини, слід розмістити таблички з написом «СТОРОНІМ ОСОБАМ ВХІД ЗАБОРОНЕНО».

Висотні та земляні роботи

1. Висотні роботи можуть виконувати тільки працівники без медичних протипоказань.
2. Необхідно використовувати відповідне взуття з контурною антиковзальною підошвою.
3. На поверхнях, висотою понад 1 м над рівнем підлоги або землі, або на переходах, де можуть перебувати люди у зв'язку з виконанням ними робіт, слід встановлювати перила, що складаються із захисних поручнів на висоті не менше 1,1 м і бар'єрних балок висотою не менше 0,15 м. Якщо через вид та умови виконання робіт на висоті неможливо встановити перила, слід застосовувати інші ефективні заходи захисту людей від падіння з висоти, відповідні виду та умовам виконуваних робіт, тобто лямки безпеки із запобіжним тросом, прикріпленим до стаціонарних елементів конструкції, або лямки безпеки з настегновим ременем і каску.
4. При роботі на деревах слід використовувати безпечні драбини (розставні, консольні), міцно закріпивши їх до дерева; уникати стояння на кронах і гілках.
5. Драбини, що використовуються на подвір'ї, повинні бути безпечними, тобто:
  - а) виготовленими з міцних стрингерів, відстань між якими є не меншою за 0,3 м;
  - б) з міцними щаблями, закріпленими на стрингерах з інтервалом не більшим за 0,3 м;

- в) оснащеними захистом від перехилання, нахилу назад і ковзання: зверху - гачки, знизу - гумові або гострі наконечники, пристосовані до основи;
  - г) додатково оснащених ручками для тримання при підйомі та спуску;
  - д) драбину слід розташовувати під кутом 65-75° до землі таким чином, щоб вона виступала не менше ніж на 0,75 м над поверхнею, на яку здійснюється підйом.
6. Сходи повинні бути правильно сконструйовані, виготовлені з нековзкого матеріалу та обладнані зручними поручнями з обох сторін, а також, по можливості, покриті дахом.
  7. Не загороджуйте сходи, місця біля лазів, отворів і не спуск з драбин непотрібними предметами.
  8. Робота в резервуарах повинна відбуватися під постійним наглядом інших людей, після попередньої перевірки, чи забезпечить організаційно-технічна підготовка безпеку працівника/фермера під час виконання робіт.
  9. Резервуари, розташовані на території, тобто септики, резервуари для гноївки та силоси, повинні бути закриті кришками і огорожею для запобігання випадкового потрапляння в них.
  10. Перед входом у резервуари, тобто в септики, резервуари для гноївки та силоси, їх слід провентилувати для видалення шкідливих газів.
  11. Особа, яка входить всередину резервуара, повинна бути забезпечена відповідними засобами індивідуального захисту, зокрема: лямками безпеки з тросом, прикріпленим до відповідно міцного елемента зовнішньої конструкції, захисною каскою, захисним одягом та засобами захисту органів дихання. Особа, яка здійснює страхування повинна бути оснащена засобами індивідуального захисту такими ж, як і особа, яка заходить у резервуар.
  12. У траншеях, особливо в глибоких і вузьких, слід використовувати захист від зсувів, а над їх поверхнею розміщувати перила та попереджувальні стрічки. Розкопи повинні бути позначені.
  13. Під час ремонтно-будівельних робіт слід використовувати риштування або платформи з бар'єрами міцної та стійкої конструкції.

Заготівля та переробка деревини

1. Роботи із заготівлі деревини, такі як вирубка та обрізання дерев, трелювання та вантаження деревини, повинні виконуватися щонайменше двома людьми, а перед початком їх виконання повинні бути встановлені правила спілкування.
2. На місці вирубки завжди повинна бути наявна аптечка першої допомоги. Завжди носіть з собою мобільний телефон і свисток.
3. Трактори і самохідні машини, що використовуються на лісних територіях, повинні бути обладнані безпечними кабінами або захисними рамами на випадок перекидання і можливості причавлення водія, а трелювальні машини - канатними лебідками з фермою, що захищає місце оператора з боку лебідки.
4. Особи, які виконують роботи із заготівлі деревини, повинні ознайомитися з інструкцією з експлуатації машини або пристрою, що використовується, та дотримуватися її положень. По можливості слід пройти навчання для пильщиків.
5. Бензопили та інше технічно несправне обладнання та пристрої слід вилучити з використання до моменту ремонту та захистити від випадкового запуску.
6. Не допускається виконання робіт в лісі:
  - а) під час сильного дощу, грози, хуртовини, граду;
  - б) у густому тумані та при вітрі, який може змінити передбачуваний напрям падіння зрубаного дерева, спричинити передчасне падіння, розтріскування дерев і гілок або становити особливу небезпеку для працюючих;
  - в) при температурі повітря нижчій за -20°C , а в разі робіт на стоячих деревах нижчій за -5°C ;
  - г) після настання темряви.
7. Небезпечна зона визначається як простір навколо пристрою або робочого місця, в якому всі присутні піддаються ризику травмування, втрати здоров'я або життя, тобто на відстані, що вдвічі перевищує висоту зрубаного дерева.
8. Під час роботи циркулярної пили слід:
  - а) перед початком роботи перевірити технічний стан, зокрема, кришки та захисних елементів;
  - б) оброблювану деревину слід розташувати таким чином, щоб не було ризику виникнення нещасних випадків;

- в) використовувати циркулярні пили, відповідно до типу деревини, що розпилюється;
  - г) стежити за порядком на робочому місці - вивалити відходи, тріску та тирсу після зупинки пили.
9. Не допускається:
- а) використання циркулярної пили зі знятими захисними елементами;
  - б) використання циркулярної пили зі зношеним або пошкодженим диском;
  - в) гальмування ходу циркулярної пили рукою;
  - г) використання пили без розп'ятого клина при поздовжнього різанні.
10. Щоб уникнути травм під час роботи з ланцюговою бензопилою (у тому числі внаслідок віддачі), в першу чергу слід:
- а) працювати з технічно справним пристроєм та використовувати спеціалізовані засоби індивідуального захисту (робочий одяг та взуття, антивібраційні рукавички, каску, сітчастий щиток, шумопоглинаючі навушники);
  - б) під час роботи тримати ланцюгову пилу обома руками;
  - в) не різати бензопилою вище висоти плечей;
  - г) не вилазити на риштування та дерево з пилою, щоб зробити розріз;
  - д) не працювати бензопилою, стоячи на драбині;
  - е) не різати наконечником напрямної і уникати контакту верхньої чверті наконечника напрямної з твердими предметами;
  - е) щоб зменшити ризик віддачі пили через штовхаючу силу, яку ланцюг пилки чинить назад до оператора, уникайте різання верхньою кромкою напрямної;
  - ж) не залишати увімкнену бензопилу без нагляду і увімкненого гальма;
  - з) відкладаючи пилу на тривалий час, вимкнути двигун і натиснути гальмо, висунувши вперед передній захисний елемент; для електричної бензопили необхідно вийняти вилку з розетки;
  - и) Переносити пилку з вимкненим двигуном і увімкненим гальмом, а також захисним елементом, встановленим на напрямній, дотримуючись принципу, що пила тримається за передню рукоятку, а напрямна спрямована назад;
  - і) у випадку пошкодження або розривання кабелю живлення електропили негайно витягніть вилку з розетки,
  - ї) при виконанні будь-яких налагоджувальних і робіт з технічного обслуговування вимикайте пилу (якщо це електропила, обов'язково вийміть вилку з розетки);
  - й) деревину, яку розпилюють бензопилою, слід розміщувати на стійких підставках, а не лежачи інертно на купі; ні в якому разі не підтримувати її ногою.
11. Зберігати дрова в провітрюваних і сонячних місцях, захищених від дощу та вологи. Зберігати подалі від шляхів сполучення та захищати від неконтрольованого зсуву.

Порядок дій у разі виникнення нещасного випадку при виконанні сільськогосподарських робіт

1. У разі виникнення нещасного випадку під час виконання сільськогосподарських робіт, перш за все, потрібно контролювати свої емоції та діяти раціонально:
  - а) убезпечити місце події та забезпечити безпеку потерпілого і осіб, які надають допомогу;
  - б) залежно від виду події усунути джерело небезпеки, знерухомити машину чи пристрій, відключити привід або джерело живлення, захистити місце від доступу третіх осіб, а після настання темряви - належним чином освітлити та позначити місце нещасного випадку;
  - в) негайно надати допомогу потерпілому та викликати допомогу, зателефонувавши на безкоштовні номери екстреної допомоги: 112, 999, 998, 997 та інформуючи про вид події, місце виникнення нещасного випадку, кількість та стан потерпілих, а потім повідомити про обставини події екстрені служби, які прибули на місце події.
2. Про нещасний випадок під час виконання сільськогосподарських робіт застрахованої в KRUS особи необхідно невідкладно повідомити до найближчого підрозділу Каси аграрного соціального страхування, а місце та предмети, пов'язані з нещасним випадком, по можливості необхідно захистити до проведення огляду працівником KRUS.

КАСА АГРАРНОГО
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

---

www.krus.gov.pl